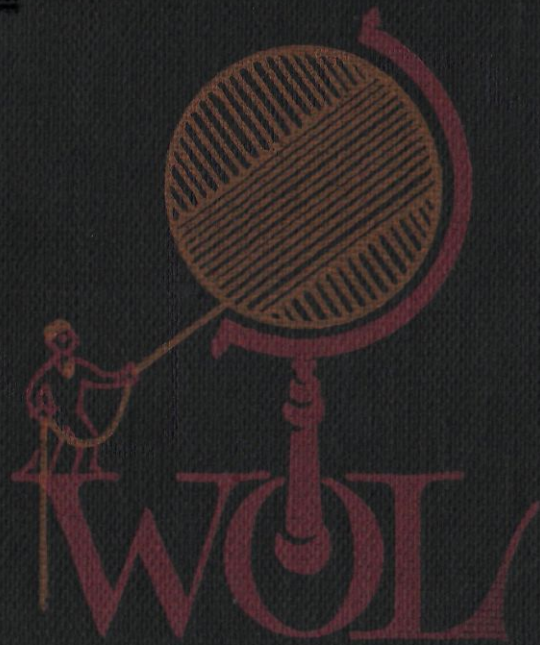

CBM
B

48731

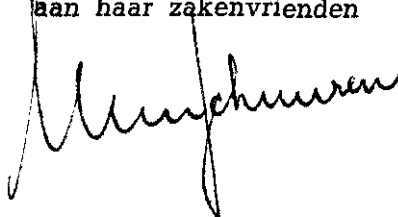

E E N V E R H A A L
V A N W E R K E L I J K H E I D
E N F A N T A S I E

Aangeboden door de
C. V. C. VERSCHUUREN-GOETTE
bij gelegenheid van haar
VIJF EN TWINTIG-JARIG
bestaan in October 1946
aan haar zakenvrienden

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'C. Verschuuren-Goette', written in dark ink.

ER WAS EEN tijd, dat de bewoners van deze aarde eenvoudig het dierenvel om hun lichaam plooiden als beschutting tegen wind, regen en kou.

Maar lang voor de Christelijke jaartelling dragen de volken van de Midden-Aziatische hoogvlakten een kleding, die zij eigenhandig uit de wol van hun schapen vervaardigen.

Dit is het ogenblik, dat het schaap over de ganse wereld gaat uitzwerfen als onontbeerlijke producent van wol.

In de bergen en dalen van Medië, Arabië, Syrië en Capadocië wonen in die vroege tijd eenvoudige herders in lemen en houten hutten evenals nu nog in het Zuid-Oosten van Europa. Van de vroege morgen tot de late avond drijven zij hun

schapen over de weideplaatsen. De schapen geven melk en kaas en vooral vlok-kige wol, waaruit men in het gure getijde op spinnewiel en handgetouw het warme kleed vervaardigt.

En als de vlakten witgevekt zijn door de groeiende kudden, brengen de herders de geschoren en gewassen wol naar de markten, waar de koper haar keurt op kwaliteit en waarde.

Wol scheidt warmte ; wol scheidt geld. Het schaap zwerft over de wereld uit en draagt zijn overvloedige last geduldig naar het najaar, waar hem de schaar van den handigen scheerder wacht : zo op de Midden- en Voor-Aziatische vlakten, zo in Noord-Afrika, Noord-, Zuid- en Oost-Europa. De vrome Jood, de peinzende

Griek, de scherpzinnige Romein, de daadvaardige Germaan, zij allen hebben reeds in die vroege tijd het wollen kleed gemeen. En eeuwen gaan voorbij : kronen vallen stuk, rijken storten ineen, beschavingen vergaan. Maar het schaap vervolgt zijn tocht over de wereld en bestippelt nieuwe gebieden met zijn witte vacht.

In de veertiende eeuw brengen Arabieren het edele merino-ras naar Spanje en Italië en het wordt een troef in het economische en politieke kaartenspel, dat de West-Europese staten met elkaar, vreedzaam of gewelddadig, gaan spelen. Spanje monopoliseert zijn merinowol, gezocht op alle markten als het allerbeste. Engeland vecht taai maar succesvol met zijn inheemse wollen.

Maar de wereld is groter dan Azië en Europa. Het schaap volgt den koenen ontdekkingsreiziger in de zestiende eeuw naar de Nieuwe Wereld : La Plata, Peru, Mexico, Noord-Amerika, en aan het einde van de zeventiende eeuw naar Zuid-Afrika. Het vreedzame, huiselijke dier is willens nillens een kolonisator. In de negentiende eeuw legt het de kiem van Australië's huidige roem als belangrijkste wolproducent.

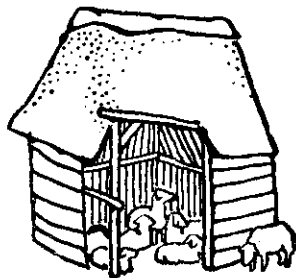
En intussen maakten de boer en de herder, die hun eigen kleding vervaardigden, plaats voor den ambachtsman, die op het klepperend getouw in zijn dorps- of stadswoning zijn brood verdient.

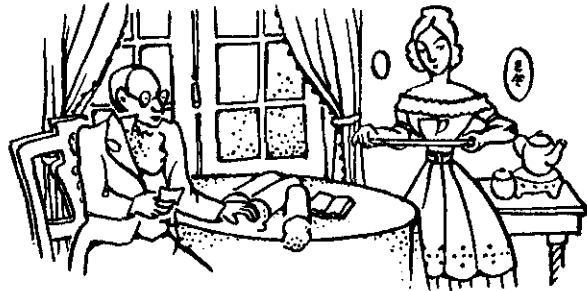
Het leven en werk van den mens veranderen gaandeweg, techniek en verkeer ontwikkelen zich in steeds groter tempo :

de ambachtsman, die het weefsel van begin tot eind onder zijn handen zag groeien, maakt op zijn beurt langzamerhand plaats voor den arbeider in de machinale fabriek.

En de korte, eenvoudige weg van het schaap tot het kleed is een lange, ingewikkelde weg langs vele schakels geworden : de boer drijft zijn schapen over de vlakten en de scheerder ontdoet ze op de vastgestelde tijd van hun vacht ; de handelaar neemt de al of niet gewassen wol in ontvangst en brengt ze langs vele wegen ter zee en te land bij den fabrikant, die uit de wol garens en stoffen maakt ; de fabrikant levert zijn product aan den winkelier, den kleermaker of den confectionneur.

En eindelijk lig ik lekker warm onder een dikke wollen deken en ben ik goed gekleed in een degelijk wollen pak.....

— ZO IS HET, zegt mijnheer Mattheus Boudewijns van de Erven Boudewijns & Co., Handelaars in Wol, op een mooie zomeravond in het jaar 1839. Hij heeft zijn gedachten laten gaan over de historie van zijn handelsartikel en speelt nu met zijn vingertoppen in de aangeboden wolmonsters van zijn Antwerpse relatie.

— Zo is het, herhaalt hij met merkbare trots in zijn stem.

— Wat bedoel je, lieve? vraagt zijn vrouw, die met de kat op haar schoot voor het open raam zat te soezen.

Mijnheer Mattheus Boudewijns glimlacht superieur en wijst op de fijne en grove wollen, die in het lamplicht voor hem op tafel liggen te glanzen.

— Wol, m'n lieve, wol en niets anders. Wat is er nuttiger dan wol? Wol scheidt warmte, wol scheidt arbeid, wol scheidt welvaart....

— Hè, zucht mevrouw, we hadden eindelijk eens zo'n echt rustige avond. Zal ik je niet liever een kopje thee inschenken? Mattheus Boudewijns houdt veel van zijn vrouw, maar hij is wolhandelaar van kop tot teen. Daarom houdt hij stevig aan zijn onderwerp vast :

— Ja, het leven is sneller en ingewikkelder geworden. Als je het vergelijkt met vroegere eeuwen . . . . Neem nu bijvoorbeeld de geschiedenis van de wol eens . . .

— Hè, nu hebben we juist eens de gelegenheid gehad de avond in ons buitenhuisje door te brengen en nu heb je het weer de hele tijd over die wol.

— Vrouw, als je je ook maar eens even indenkt, wat er allemaal in zo'n monstertje wol steekt. De boer die het schaap verzorgt en scheert, de man die de wol gebruiksklaar maakt, de agent die ze mij natuurlijk juist iets te duur wil verkopen en weet ik wat al. Ja, wat is er eigenlijk mooier dan het vak van wolhandelaar?

— Maar zou het leven vroeger toch niet rustiger zijn geweest, zucht mevrouw.

— Rustiger? Nou ja! Maar geef mij maar de diligence, die je in een oogwenk naar Antwerpen brengt, met je neus in de wol om zo te zeggen. Geef mij maar de machine, die weet ik hoeveel garen kan

spinnen en verweven. Nou, en denk maar eens aan je thee. Zou je die willen missen? — God bewaar me! M'n kopje Javaanse thee? Voor geen geld ter wereld, lieve. — Nou, zegt mijnheer Mattheus Boudewijns, en je zou er naar kunnen fluiten, als we op het gebied van de geest, de techniek en het verkeer niet zo vooruit waren gegaan!

Zijn stem klinkt zo triomfant, dat mevrouw maar liever zwijgt. Zij schenkt nog een kopje thee in en kijkt naar de maan, die boven de bloeiende Brabantse hei omhoogklimt. Het keteltje zingt vrolijk, de thee en de hei geuren, de rust in het buitenhuisje is voortreffelijk.

Geen wonder, dat mevrouw weer over haar breiwerk indoezelt.

Maar mijnheer Mattheus Boudewijns is steeds met zijn gedachten bezig. Hij is in de wol geverfd en zijn zaken gaan hem voor alles.

— Apropos, lieve, zegt hij plotseling. Heb je Kareltje dat briefje naar van Dooren laten brengen?

— Ja natuurlijk, schrikt mevrouw wakker. — Ik vind, dat hij lang weg blijft. Hij kon al

ruimschoots terug zijn. Maar hoor ik daar niets op het grintpad? Wees eens stil met je theekopje!

De deur gaat al met een zwaai open en op de drempel staat een roodwangig, kortgedrongen kereltje van nauwelijks veertien jaren, gekleed in een roodgestreept linnen jasje.

— Ehè, mijnheer en mevrouw, hijgt hij.

— De diligence, ehè, vertrekt morgenvroeg om vijf uur, ehè, naar Turnhout... ehè, ehè...

Mijnheer Mattheus Boudewijns is niet gauw verbaasd, daar is hij een eersterangs wolhandelaar voor. Maar nu deelt hij de verbazing van zijn vrouw volledig:

— Wat zeg je daar! De diligence naar Turnhout?! Wat zullen we nou hebben?

— Ja, mijnheer, bij van Dooren kreeg ik de boodschap, dat de partij wol van het briefje nog in Antwerpen ligt en dat er dus waarschijnlijk iets aan de hand is en dat u misschien het beste zelf met de diligence van vijf uur...

— Wat zeg je daar, Karelletje? Iets aan de hand? Allemachtig! 20.000 kg. fijnste Duitse wol voor m'n beste klant! Vrouw, mijn pandjesjas, mijn hoge hoed en wandelstok. Daar mag geen ogenblik verloren

gaan. Gelukkig dat we tenminste een diligence hebben !

— Ach, jammert mevrouw, en het is vier uur lopen naar het posthuis ! Nou ben je eens een avondje uit je beslommeringen en daar moet je weer op stel en sprong naar Antwerpen. En als je er dan nog maar zeker van was, dat je er nog iets aan kunt doen.

— Verduiveld vrouw, help me liever met die boord, anders kom ik zeker te laat.

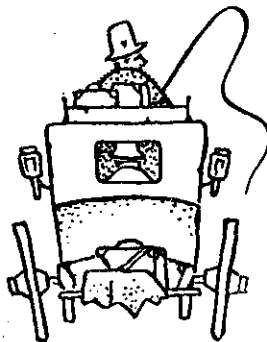
— Karelkje, loop als de weerlicht naar boven en haal mijn valies. — Wees nou niet zenuwachtig, vrouw, anders verlies ik de klandizie van Beerman en Kaneel. — Waar blijf je nu in Godsnaam, Karelkje ? Het ligt boven op het kabinetje. — Nu, help me even in mijn jas en geef me maar vast een zoen. — Verduiveld, het zou me niks verwonderen als daar die onderkruiper van een Isidoor Bartens tussen zit. — Ha, daar heb je Karelkje. Vrouwtje, het beste en tot over 'n paar dagen . . .

In de maanlichte zomernacht laat mijnheer Mattheus Boudewijns de pandjes van zijn jas achter zich aan fladderen. In zijn valies draagt hij wolmonsters en baar geld voor reis, verblijf en aankopen. Met zijn stok zwaait hij woedend en beslist tegen zijn

concurrent Isidoor Bartens. Hij zal dat varkentje wel eens gaan wassen.

En om vier uur zit hij een beetje kleumig in het posthuis „De Bonte Koe” aan een glaasje warme anijsmelk. Hij drinkt met kleine teugjes en denkt aan Duitse wol en Beerman en Kaneel ; aan de snelheid van de diligence, God zij geloofd ; aan de concurrentie van Isidoor Bartens, die lelijke onderkruiper.

Als eerste stapt hij in de diligence. Hij rijdt naar Antwerpen in het belang van de Erven Boudewijns & Co., Handelaars in Wol, die bekend staat voor haar deskundige, coulante en pijlsnelle bediening. Mijnheer Mattheus Boudewijns rijdt naar Antwerpen met een vaart van 12 kilometer per uur . . . .

— JA, ZO GING het honderd jaar geleden: 12 kilometer per uur ... Hallo juffrouw ! Telegram voor Degrety. Onmiddellijk seinen : Accepteer 60.000 kg. type 6003 fine cross-bred 16 pence ....

Zo onder een telefoontje kijkt mijnheer Dirk Blik van de fa. O. Blik & Co. in het jaar 1939 wel eens een ogenblik naar de humoristische prent van „De Wolhandelaar in de diligence Anno 1839”, die voor zijn bureau tegen de muurwand hangt. Zij is een opvallende versiering tussen een wereldkaart met de wolproductie in beeld, een aantal foto's van merino's en cross-

breeds, een lijst met de namen van wolsoorten ingedeeld naar landen van oorsprong, naar fijnte en naar lengte, en een kaart met de verhoudingen van de wereldproductie van wol, katoen, kunstzijde en celvezel.

Natuurlijk kan men in het jaar 1939 tussen de rinkenlende telefoons en de vele bezoekers niet al te veel aan het verleden denken. Dirk Blik weet drommels goed, dat zo'n al te lang gemijmer over „De Wolhandelaar in de diligence Anno 1839” je een partij beste La Plata, Geelong of Kaapwol kan kosten. Ja, daar is wat veranderd sinds het jaar 1839.

— Hallo ja, mijnheer Blik neemt met zijn rechterhand de telefoonhaak op en probeert met zijn linker een sigaret aan te steken.

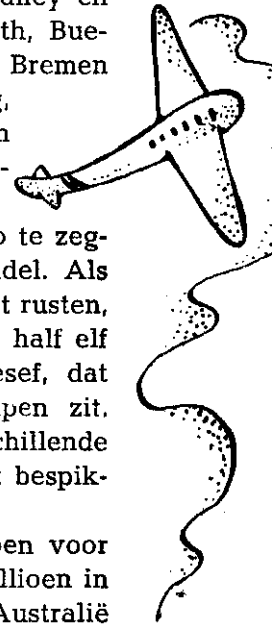
— Jazeker, 100.000 kg. medium cross-bred 56/58-er. — Onregelmatige partijen zegt u?

— Behoeft u bij mij niet bang voor te zijn. Ik zit er met mijn neus boven op. — Best ! Hij glimlacht en schrijft hiëroglyphen op zijn doorschrijfapparaat. Dachten ze soms, dat hij zich zo maar elke partij wol laat aansmeren, die er toevallig op de markt komt ? Hij weet drommels goed, waar en op welk moment hij zijn slag kan slaan. Hij gaat niet in een diligence met een

vaartje van 12 kilometer per uur naar Antwerpen. Hij heeft zijn knooppunten en relaties in Londen, Liverpool, Sydney en Melbourne, Durban, Port Elisabeth, Buenos Aires, Montevideo, Bradford, Bremen en le Hâvre, die hij per vliegtuig, telegram en telefoon binnen enkele dagen of zelfs binnen enkele uren kan bereiken.

Hij zit hier op zijn kantoor om zo te zeggen midden in de wereldwolhandel. Als men een ogenblik zijn potlood laat rusten, nu de typiste het kopje thee van half elf binnenbrengt, heeft men het besef, dat men tussen de miljoenen schapen zit, die de vlakten van de verschillende werelddelen met hun witte vacht bespikelen.

Getallen zweven aan : 76 miljoen voor het vaste land van Europa, 24 miljoen in Groot-Brittanië, 140 miljoen in Australië en Nieuw-Zeeland, 200 miljoen in Rusland en Azië, 40 miljoen in Zuid-Afrika, 60 miljoen in Zuid-Amerika en 60 miljoen in Noord- en Midden-Amerika. Alles bij elkaar zo'n 600 miljoen schapen. Elk schaap betekent een hoeveelheid wol; elke hoeveelheid wol, kleding voor den naakten mens. De schaapstal van moeder aarde levert jaarlijks om en bij 1.800.000.000

kg. wol, zegge en schrijve één milliard acht honderd millioen kilogrammen ! Dat zijn bijna astronomische cijfers, maar men voelt er zich in het jaar 1939 in thuis als de wolhandelaar in de diligence anno 1839. En alle schapen worden geschoren. Alle wol wordt gesorteerd, verhandeld of geveild, verladen, gewassen, gesponnen en verweven in een tempo en op een wijze, die millioenen mensen van de vroege morgen tot de late avond bezig houden. Als men aan dit alles denkt, kan men zich bijna niet voorstellen, dat een latere tijd op ons zal neerkijken zoals wij op den wolhandelaar anno 1839 . . . .

Mijnheer Dirk Blick schuift zijn thee-kopje weg en roept zijn steno-typiste:
— Juffrouw, noteert u even : Brans & Co. geaccepteerd één milliard acht honderd millioen kilogram 56/58 vette Monte Video-wol

De typiste schrikt op en kijkt mijnheer Blick met grote ogen aan.

— Wat is er juffrouw ? Hebt u opgeschreven, wat ik zei ?

De typiste aarzelt en leest met een kleur op haar wangen :

— Brans & Co geaccepteerd één milliard acht honderd millioen . . . .

Mijnheer Blick springt op. Verduiveld, wat

is hij vandaag verstrooid. Dat komt ongetwijfeld van die „Wolhandelaar in de diligence Anno 1839". Inderdaad, die prent leidt af en hij moet er eens over denken, of hij ze niet beter op zijn slaapkamer kan hangen.

— Juffrouw herstelt u even: Brans & Co. geaccepteerd honderd duizend kilogram 56/58-er . . . .

Als hij zijn eigen woorden hoort, klinken ze wat dunnetjes vergeleken met dat prachtige cijfer van de jaarlijkse wereldwolproductie. Men moest naar nieuwe wegen zoeken, de prijzen iets drukken, de service opvoeren. Dat zou de omzet weer met enkele honderdduizenden kunnen vermeerderen.

Daarom belt mijnheer Dirk Blik zijn vertegenwoordiger in Londen op. Hij wil dringend met hem bespreken, welke nieuwe bronnen kunnen worden aangeboord.

— Hallo hier Londen, zegt reeds een verminkte stem in de hoorn van zijn telefoon en mijnheer Dirk Blik overbrugt vele honderden kilometers en vele dagen reizen met zijn stem, die ernstig verklaart, dat de techniek steeds nieuwe eisen stelt enzovoort, enzovoort.

Jazeker, mijnheer Dirk Blik houdt zijn oog op de toekomst gericht.

DE TOEKOMST . . . .

Sinds mijnheer Dirk Blik aan zijn telephoontoestel optimistisch de toekomst in keek, wordt de horizon verduisterd door onweerswolken. Er snellen niet alleen telegrammen met wolorders door de lucht, maar ook telegrammen met onheilspellende oorlogsberichten. Veldslagen, bombardementen, concentratiekampen, hongersnood en ziekte teisteren vele landen der aarde.

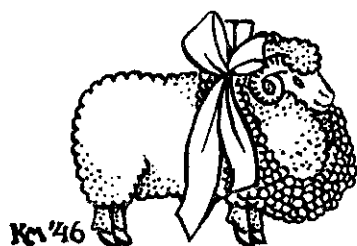
Europa trilt op zijn grondvesten in de gigantische strijd tussen Waarheid en Leugen, Recht en Onrecht, Goed en Kwaad. Honderden jaren cultuurarbeid wordt in stukken geslagen, miljoenen mensen sneuvelen, milliarden geldstukken worden verspild. Het leed wordt uitgedrukt in bijna astronomische getallen zoals de wolproductie.

Maar nog steeds overwint het recht uiteindelijk het geweld en triomfeert de waarheid over de leugen.

En nog steeds zijn de vlakten van de geteisterde wereld bespikkeld met witte vlekken : de vlakten van Australië, Europa, Azië, Afrika en Amerika.

Dat zijn de schapen, die traagweidend in kleinere of grotere kudden van de lente naar de herfst gaan, waar de schaar van den handigen scheerder ze zal ontdoen van hun overvloedige, krullige vacht. Elk schaap betekent een hoeveelheid wol ; elke hoeveelheid wol een stuk kleding voor den nu meer dan ooit naakten mens. Geduldig draagt het schaap zijn wol naar een betere toekomst.

VOOR U, VOOR ONS, VOOR ALLEN.

COLOPHON

WOL, een verhaal van werkelijkheid en
fantasie, werd in opdracht van de C. V.
C. Verschuuren-Goette, bij gelegen-
heid van haar 25-jarig bestaan in
October 1946, geschreven door
Anton Eijkens en geïllustreerd
door Kees Mandos. Het werd
gedrukt met de Candida-let-
ter door de fa. B. v. Eerd
& Zn., in een oplage
van 500 genummer-
de exemplaren en
gebonden door
de fa. J. v.
Laarhoven,
Tilburg.

o

Dit is nummer 106
